

Euroopa kultuuripäevad Karlshues

Sakraalses küünlasäras

"Estonia" teatri balletietendus "Kuritöö ja karistus"

Perpetuum mobilena tiirleb sakraalne toimuva kohal. Aeglaselt hõljub vene kiriku kandelaabri taoline sinakas riputis sügava religioossuse sümbolina. Ohulistesse hõlstitud hinged on jäädavalt leidnud oma rahu, eemaldunud inimsaatusi lõhestavatest pingetest. "Süü ja lunastus"^{+) . Venelase Dostojevski romaan "Kuritöö ja karistus" andis eestlannast Mai Murdmaale idee samanimelise kahe tunni balleti loomiseks. Euroopa kultuuripäevadel Badeni Riigiteatris esitati see Tallinna "Estonia" teatri balletitrupi kahest programmist esimesena.}

Romaani tegevustik jääb koreograafidele tõesti vaid ajendiks. Lugu Peterburi vaesest üliõpilasest, keda uurija pärast liigkasuvõtja tapmist jälitab ja kes prostituudi poolt mõistmist, armastust ja lõpuks koguni ülendust leiab, on vaid põgusalt skitseeritud väheste rekvisiitide ja pantomiimilis-mänguliste võtetega (Andris Freibergsi lavapilt ja kostüümid). Punase vee ja rahadega täidetud ämber on lava ühel äärel, pesunõu - teisel pool. Need on noore venelase veretöö ja noore tütarlapse patu märgid. Mõlema tegevusliinid kulgevad lühemates stseenides paralleelselt, kuini Võimu poolt Jälitatu kohtub Hooraga. See on hirmudest juhitud kohtumine, kus süü olemus saab kehakõnes arusaadavamaks.

Mõlema peategelase hingeseisundid, mille avamisele toetub kogu ballett, on tõlgitud klassikalisse liigutustekeelde tunderõhuliste žestidega. Nii aitavad mõrvari atleetlikud harjutused meeleheidet jõuliselt esile tuua; hoora lüürilised variatsioonid romantilist igatsust aimata. Kahjuks ei ^{arene} ~~valgenda~~ armastus ja teineteisemõistmine nende 2 karakteri vahel lõpuni vaid kaldub mingisse kaheldava vajalikkusega apoteoosi. Mõnitavalt naerev Uurija (Janis Garancis, kes oma osa pigem näitleja kui tantsija vahenditaga kujundab), taandub, ehkki ta oma kohtuotsusega määrab peategelaste paari saatuse. Tema asemel ilmub tagaplaanile küünaldest valgustatud ja nimbusest ümbritsetud Jumala pale otsekui Veronika higrätile. Etenduses on kellade helid nat, muusikaks kasutatakse Arvo Pärdi loomingut (sealhulgas osi tema sümfooniatest).

Süüle järgneb patukahetsus. Ja see tähendab põrmus maas (õriginallis küll "kõhuli maas") andestuse palumist. Suhteliselt vähe kasutatud rühma tegutsemapanemiseks kasutatakse mungarituuaale. Noor tütar-

+) Selle Dostojevski romaani pealkirjal on saksa keeles 3 vastet:

"Verbrechen und Strafe" - kõige originaalilähedasem; "Raskolnikov",

"Schuld und Sühne" - atsetõlke "Süü ja karistus".

- 2 -

laps muutub hetkeks vanaks naiseks (Mihail Kotšajev), siiski on puhastuse tasuks hinge vabandamine: jalad on kammitsatud, kaela on pandud rist.

Publiku ebalev aplaus võis väljendada võõrastust sakraalsuse suunas toimunud pöörde vastu, Ometi lisas see tükile osajagu tantsulist pinget. Tagasihoidlike jäi solist Inna Ščruse osa tehniline sooritus. Seetõttu jäi pinnapealseks tema armastuse ja mõistmise väljendus. Seevastu demonstreeris tema partner Juri Jekimov kohati tantsulist säraga, selkõige üksi rahivalguses seistes ja oma väljendusjõuga vaikust täites.

Susanne Schiller

BHH 10.4.1992